

JOŽE KRMELJ – DEVETDESETLETNIK

Po izredni delavnosti in prijetni ter dobrodušni preprostosti je v našem mestu dobro znan gospod Jože Krmelj, po domače Kašmanov Jože, ki je pravkar vstopil v devetdeseto leto.

Rodil se je 6. decembra 1904 kot osmi otrok v enajstčlanski družini Janeza in Neže Krmelj, roj. Ušeničnik, v staniški bajti na Okroglem.

Lepo in predvsem skromno mladost je preživel doma in na bližnjem staniškem gruntu. V desetem letu je začel obiskovati osnovno šolo v Škofji Loki.

Za poučevanje učencev iz oddaljenejših vasi v okolici Škofje Loke je bil takrat poseben oddelek pod imenom »gorska šola«. Pouk v tej šoli je bil le en dan v tednu z malo daljšim opoldanskim odmorom, da so učenci pojedli svojo malico – kos črnega kruha in kakšno jabolko. Pouk v gorskem razredu je bil jeseni do prvega obilnejšega snega, ko je obisk učencev usahnil. Na pomlad, ko je sneg odlezel in je župnik v farni cerkvi oznanil ponoven začetek pouka, pa se je šolsko leto nadaljevalo in gorski učenci so polagoma spet napolnili šolske klopi.

Naš jubilarant je dokončal tri razrede »gorske šole«.

Leta 1918 je brat Matija, ki je delal na staniškem gruntu, moral na italijansko fronto. Na gruntu ga je zamenjal štirinajstletni Jože. Staniški grunt je nato delal tri leta.

Na svetega Marka dan, to je 25. aprila, ko so se nekdanji kmetijah menjali posli, je leta 1924 prišel delat k Vodniku v Log in tu ostal do marca leta 1926. Delo na Vodnikovi kmetiji je prekinil le za devet mesecev, da je odslužil skrajšani vojaški rok v Skopju.

1. marca 1926 je g. Jože Krmelj nasto-

pil delo v Kašmanovi trgovini na našem Mestnem trgu. Sam o svojem nastopu kratko pripoveduje takole: »V petek sem zvedel, da pri Kašmanu enega iščejo, v soboto sem se šel pokazat, v ponedeljek sem pa že nastopil.«

Tako se je pričelo triinštirideset let trajajoče delo našega jubilaranta v Kašmanovi trgovini. V trgovini je prijel za vsako delo. Največ je sprejemal trgovsko blago na traški železniški postaji in organiziral prevoze v skladišče. V začetku so tovorili le s konji, leta 1932 pa so pri Kašmanu kupili nov ameriški dvoipoltonski fordov tovornjak. Prevozi trgovske robe so tedaj postali hitrejši.

Leta 1934 so Kašmanovi našega jubilaranta Jožeta poslali v Ljubljano, da naredi šoferski izpit. V trgovino se je vrnil kot poklicni šofer in od tedaj je bil pri delu samostojnejši in za trgovino dragocenejši. V šali pove, da so mu rekli »prometni minister«.

Tudi sam ima najlepše spomine na Kašmanovo trgovino. Šest let je sodelo-

val z očetom, g. Kašmanom, in dvain-
dvaletet let z vdovo, gospo Marijo. »Na
Kašmanovo gospo imam najlepše spomi-
ne, ker je bila tako dobra z nami,« pravi
g. Jože Krmelj. »Delavci smo bili v vsem
izenačeni z domačimi, tako lepo so
skrbeli za nas.« Razumljivo, da so de-
lavci boleče občutili težke čase, ki so
prišli za Kašmanovo trgovino z revolu-
cionarnim vrenjem.

V letu 1941 je prišel dekret, ko je bilo
treba oddati tovarnjak za potrebe domo-
vine in se ni več vrnil.

Med vojno je delal v Kašmanovi trgo-
vini. Posebno tragično se g. Jože Krmelj
spominja leta 1944: »Bilo je 9. februarja,
ko so me Nemci vzeli iz trgovine in me
določili v manjšo skupino za posebno
nalogo. V tej skupini nas je bilo okrog
enajst in izmed Ločanov smo se znašli:
Molavcov France iz Hrastnice, Mahlon-
cov Vinče iz Karlovca, en kmet izpod
Šmarne gore in jaz. Nemci so nas peljali
izven vozniških poti v smeri Kamnitnika.
V manjši globeli pred Bižami smo se
ustavili in čakali. Naenkrat zaslišimo
pet rafalov in v hipu nas je spreletelo,
da se je v bližini zgodilo nekaj zelo
hudega.

Sledilo je povelje »Naprej!« Odpeljali
so nas na prizorišče zločina: uboj petde-
setih talcev za Kamnitnikom! Prazen
nemški tovarnjak v bližini je čakal in
naša naloga je bila, da naložimo nanj
umorjene žrtve. Pod zastrašujočim vpli-
vom pravkar opravljenega zločina in
dolžnega spoštovanja do mrtvih trupel
smo opravili delo. Žrtve so odpeljali v
Staro Loko, kjer smo jih na nemško
povelje ponovno razvrstili ob cesti na tla
in po dveh urah spet naložili nazaj na
kamione. Zatem so žrtve odpeljali v Be-
gunje. Bili smo prosti.«

Žalosten dogodek je zapustil g. Jožetu
Krmelju tragičen vtis v spominu.

Nemir in negotovost, ki sta vladala
med ljudmi v maju leta 1945, sta pripe-
ljala g. Jožeta Krmelja med begunce, ki
so se umaknili na Koroško. Z njimi je
delil usodo Vetrinjskega polja in nepri-

čakovane vrnitve. Od 28. maja do 14.
junija leta 1945 je bil zapornik na Ško-
fjeloškem gradu, nato pa v znanih zapo-
rih v Šentvidu. 11. avgusta istega leta je
bil oproščen z odločbo, v kateri je pisalo:
»pripuša se na svobodo brez vsake kriv-
de«. In vrnil se je lahko na svoj dom v
Loko in h Kašmanu na delo.

Lepše pa je bilo leto 1946, pripoveduje
g. Jože Krmelj, ko se je poročil z gospo
Pavlo, ki jo je spoznal pri Kašmanu, kjer
je kuhala. V svoj novi dom na Kamnit-
niku je pripeljal zvesto ženo in skrbno
gospodinj.

Vse povojno obdobje je g. Jože Krmelj
ostal zvest Kašmanovi trgovini do leta
1969, ko je stopil v pokoj. Potem pa je
naš jubilarant pričel delo služenja in po-
moči neštetim našim krajanom. Pomla-
dansko in jesensko lopatanje vrtov,
obrezovanje sadnega drevja in vrtnih
ograj, žaganje in cepljenje drv, obiranje
jabolk in še in še, to je vsakdanje delo
našega jubilaranta od jutra do večera.
Glavno plačilo za opravljeno delo mu je
zadovoljstvo naročnika in ne denar, ki
je prej miloščina kot nagrada.

Naš jubilarant g. Jože Krmelj je vse
življenje tudi zvest kristjan. Dolgoletni
škofjeloški župnik, kanonik-prelat g.
Melhior Golob je v pogovoru ob tem
zapisu rekel: »Najprej Jožetu ob tem
jubileju iz srca čestitam. Dobro se ga
spominjam, ker je pri procesijah nosil
svečo. Bil je tudi v Sveti deželi. To je
mož vere, dela, dobrote in ljubeznivega
nastopa, zrel kristjan in pokončen Slove-
nec. Živel je iz vere in z molitvijo, delom
in zgledom naredil mnogo dobrega za
skupnost.«

Temu voščilu se pridružujemo tudi
bralci Loških razgledov in številni kra-
jani, ki poznamo tega prijaznega in is-
krivega moža.

»Bog Vam daj zdravja, g. Jože Krmelj,
in še mnogo lepega v samostojni Sloveni-
ji.

Franc Rupar